

PAIKUSE KOOLI ÕPPEKAVA ÜLDOSA

Lisa 2. PAIKUSE KOOLI ÕPILASTE HINDAMISE KORD

I ÜLDSÄTTED

§ 1. Reguleerimisala

- 1) Õpilase hindamise korraga sätestatakse Paikuse Kooli õpilaste õpitulemuste, käitumise hindamine, hinnete ja hinnangute alusel õpilase järgmise klassi üleviimine, täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätmine.

§ 2. Hindamise alused

- 1) Õpitulemuste hindamine toimub põhikooli riikliku õppekava hindamise põhimõtete ja õpitulemuste esitatud nõuete, käesoleva korra ning neile põhineva kooli õppekava hindamise põhimõtete ja õpitulemustele esitatud nõuete alusel.
- 2) Käitumise hindamine toimub riikliku õppekava nõuete, käesoleva korra ning neile põhinevate kooli õppekava ja kooli kodukorra nõuete alusel.
- 3) 1. klassides hinnatakse õpilasi kujundavalt ja õppeaasta lõpus kirjeldatakse saavutatavaid õpitulemusi sõnalise hinnanguna. Numbriliselt hinnatakse õpilasi viiepallisüsteemis alates 2. klassist.
- 4) I kooliastme õpilasi hinnatakse kunstõpetuses, tööõpetuses, inimeseõpetuses, muusikas, liikumisõpetuses, tantsulises liikumises, informaatikas, males ja majandusõpetuses A (arvestatud), MA (mittearvestatud) ja A+ (eriline andekus ja silmapaistvus võistlustel, olümpiaadidel, konkurssidel). Mitteeristava hindamise tingimused on kirjeldatud aineõpetaja hindamisjuhendis.
- 5) II ja III kooliastme õpilasi hinnatakse liikumisõpetuses, informaatikas, õpioskustes, huvitundides, archimedese (LTT-tundides) ja ettevõtluses A (arvestatud), MA (mittearvestatud) ja A+ (eriline andekus ja silmapaistvus võistlustel, olümpiaadidel, konkurssidel). Mitteeristava hindamise tingimused on kirjeldatud aineõpetaja hindamisjuhendis.
- 6) Inglise keeles hinnatakse õpilasi 2. klassis A (arvestatud), MA (mittearvestatud) ja A+ (eriline andekus ja silmapaistvus võistlustel, olümpiaadidel, konkurssidel). Mitteeristava hindamise tingimused on kirjeldatud aineõpetaja hindamisjuhendis.
- 7) Õppeainetes, mis eeldavad erivõimel põhinevaid oskusi (kehaline kasvatus, muusika, kunst, töö- ja tehnoloogiaõpetus, käsitöö), ei eelistata hindamisel andekust, vaid õpilase püüdlikkust, osalemist õppeprotsessis ja teoreetilisi teadmisi. Tervislikest põhjustest lähtuvalt (nt kehalises kasvatuses) võib õpetaja anda õpilasele erinevaid õpiülesandeid ja nende alusel õpilast hinnata.
- 8) Kui õpilasele on koostatud IÕK, arvestatakse hindamisel IÕK-s sätestatud erisusi.
- 9) Hindamise korraldus distantsõppe perioodil on esitatud lisas 1.

§ 3. Hindamise eesmärk

- 1) Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmekesiseid hindamismeetodeid, -vahendeid ja -vorme.

Õpitulemuste hindamise eesmärk on:

- (1) toetada õpilase arengut;
- (2) anda tagasisidet õpilasele tema õppimise tulemuslikkuse ja võimekuse kohta.
- (3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
- (4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
- (5) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamiseks;
- (6) anda alus õpilase järgmise klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

Käitumise hindamise eesmärk on:

- (1) suunata ja motiveerida õpilasi järgima üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täitma kooli kodukorras kehtestatud nõudeid õpilase käitumisele.

II TEADMISTE JA OSKUSTE HINDAMINE

§ 4. Teadmiste ja oskuste hindamise korraldus

- 1) Õpilase teadmisi ja oskusi hindab vastava õppeaine õpetaja õpilase suuliste vastuste, kirjalike ja praktiliste tööde alustel arvestades õpilaste teadmiste ja oskuste vastavust õppekavas esitatud nõuetele.

Lähtuvalt kooliastme ja õppeaine eripärast arvestatakse hindamisel:

- (1) omandatud teadmiste ja oskuste ulatust, õigsust, esituse täpsust ja loogilisust;
 - (2) iseseisvust ja loovust teadmiste ning oskuste planeerimisel ja rakendamisel;
 - (3) oskust oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult väljendada;
 - (4) praktilise töö teostust.
- 2) Õpitulemusi hinnatakse numbriliselt (hinne) ja/või sõnaliselt (hinnang).
 - 3) Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes.
 - 4) Hindamine jaguneb:
 - (1) õpiprotsessi hindamine - protsessi hinne või hinnang; üksikute õpitulemuste hindamine, mis annab ettekujutuse õpilase teadmistest/oskustest õppeperioodi jooksul
 - (2) kujundav hindamine – (õppimise üksiktulemuste hindamine;) õppe kestel toimuv hindamine, mille käigus
 - analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist
 - antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta
 - innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele

Kujundav hindamine:

- keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega

- kaasab õpilase enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust anda hinnanguid ja eesmärgi seada
 - sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks
 - tõstab esile õpilase tugevaid külgi ning aitab kaasa õpilase arengule ja õpimotivatsiooni tõstmisele
 - annab tagasisidet ka õpetajale: vajadusel õppeülesannete korrigeerimiseks või diferentseerimiseks
 - Kujundava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta.
- (3) arvestuslik hindamine – kontrolltööd, suulised ettekanded, referaadid, uurimistööd, eksamid jm, kus hindamisel lähtutakse konkreetsetest hindamisnormidest. Arvestuslikul hindamisel on informeeriv, kontrolliv ja kokkuvõttev funktsioon ning seda kavandatakse õppeperioodi ulatuses.
- (4) kokkuvõttev hindamine – hinnete koondamine trimestrite hinneteks ning nende koondamine aastahinneteks.

§ 5. Hindamine

- 1) Numbriliselt hinnatakse õpitulemusi viiepallisüsteemis; Hindekaala laiendamiseks võib kasutada hindamisel märki „-“ (miinus). Kokkuvõtval hindamisel miinusmärki ei kasutata.
- 2) hindegaga „5“ ehk „väga hea“ hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teematika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid, kui õpilase vastus on õige ja täielik, loogiline ja mõtestatud, praktilises tegevuses ilmneb omandatu iseseisev ja loov rakendamine;
- 3) hindegaga „4“ ehk „hea“ hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teematika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele, kui õpilase vastus on üldiselt õige, loogiline ja mõtestatud, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi, praktilises tegevuses jääb mõnel määral puudu iseseisvusest;
- 4) hindegaga „3“ ehk „rahuldav“ hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teematika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus, kui õpilase vastus põhiosas on õige, põhioskused on omandatud, kuid teadmiste rakendamisel praktilises tegevuses esineb raskusi. Õpilane vajab juhendamist ja suunamist;
- 5) hindegaga „2“ ehk „puudulik“ hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teematika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus; ei suuda teadmisi rakendada ka suunamise ja juhendamise korral;
- 6) hindegaga „1“ ehk „nõrk“ hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teematika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

- 7) Viie palli süsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et hindegaga „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindegaga „4” 75–89%, hindegaga „3” 50–74%, hindegaga „2” 20–49% ning hindegaga „1” 0–19%.
- 8) Õpetaja võib panna madalama või kõrgema hinde, arvestades:
 - töö mahtu;
 - ülesannete keerukust;
 - vigade arvu ja liiki;
 - õpilase võimeid ja jõupingutusi tulemuste saavutamiseks.
- 9) Õpetajal on õigus kasutada erijuhtudel A (arvestatud), MA (mittearvestatud hindamist), A+ (eriline andekus ja silmapaistvus võistlustel, olümpiaadidel, konkurssidel) ka II ja III kooliastmes.
- 10) D-täht hinde juures tähendab, et hinde panekul on õpetaja lihtsustanud ülesannet, vähendanud õpitulemusi või muul kujul kasutanud diferentseeritud hindamist.

§ 6. Arvestuslike tööde korraldamine ja hindamine

- 1) Kontrolltöö/arvestuslik töö on ühe tervikliku aineosa käsitlemise järel nõutavatele õpitulemustele hinnangu andmine. Kontrolltöös hinnatakse kooli ainekavas määratud nõutavate õpitulemuste saavutatust. Arvestuslik töö võib olla kontrolltöö, referaat, uurimistöö, arvestus, eksam jm, kus hindamisel lähtutakse konkreetsetest hindamisnormidest.
- 2) Kontrolltöö/arvestusliku töö hinded kantakse e-kooli eri tähistusega.
- 3) Nõutavate õpitulemuste omandatuse kontrollimise aja, vormi ning hindamise põhimõtted teeb õpetaja õpilastele õppeperioodi algul.
- 4) Kontrolltöö/arvestuslik töö on kõigile õpilastele kohustuslik.
- 5) Koolist puudunud õpilane teeb kontrolltöö/arvestusliku töö järele õpetajaga kokku lepitud ajal. Tegemata töö fikseeritakse e-koolis „*“-ga. Kui töö on järele tehtud, asendatakse * parandushindegaga, näiteks „4*““. Kui õpilane ei ole trimestri lõpuks tööd järele teinud, asendatakse „*“ e-koolis hindegaga „nõrk““.
- 6) Õpilasele, kes oli kontrolltöö/arvestusliku töö toimumise päeval tunnis, kuid jättis selle mõjuva põhjusega tegemata/esitamata, kantakse e-kooli sisse hinne „nõrk““.
- 7) Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, võib kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindegaga „nõrk““.
- 8) Kui tulemust on hinnatud hindegaga „puudulik” või „nõrk” või on hinne jäänud panemata, siis arvestusliku töö puhul saab õpilane järele vastata kuni vähemalt “rahuldava” hinde saamiseni.
- 9) Kui õpilane ei ole trimestri lõpuks nõutavaid hinnatavaid ülesandeid täitnud, arvestatakse märget „*““ nagu hinnet „nõrk”, mis tähistab nõutavate teadmiste ja oskuste puudumist.
- 10) Õpilasele, kes on mõjuvatel põhjustel koolist pikemat aega puudunud ja ei ole trimestri lõpuks nõutavaid kontrolltöid/arvestuslikke töid teinud, kokkuvõtvat trimestri hinnet välja ei panda. Talle antakse võimalus need ülesanded täita õpetajaga kokkulepitud ajal (üldjuhul uue trimestri alguses kahe nädala jooksul). Õppeaine trimestri hinne pannakse välja pärast nõutavate ülesannete täitmist.

- 11) Trimestrite õpitulemuste omandamist kontrollivate kontrolltööde/arvestuslike tööde aeg kavandatakse kooskõlastatult teiste õppeainete õpetajatega ja märgitakse e-kooli kontrolltööde tabelisse vähemalt 5 õppepäeva enne töö toimumist. Põhjendatud vajaduse korral võib õpetaja töö toimumise aega muuta.
- 12) Tunnikontroll kontrollib ühe või kahe eelneva tunni teadmisi. Tunnikontrolle võib teha igas tunnis. Tunnikontrolli toimumist ei pea õpetaja ette teatama. Tunnikontrolle on võimalik järele vastata kokkuleppel õpetajaga.
- 13) Kirjalike tööde hinded tehakse teatavaks üldjuhul 10 päeva jooksul.
- 14) Trimestri või aasta lõpus võib õpetaja anda pikalt puudunud või oma hinnet parandada soovivale õpilasele üldistava töö kogu omandamata materjali kohta, mida arvestatakse kokkuvõtva hinde väljapanemisel.

§ 7. Tasemetööde, komplekstööde, üleminekueksami ja loovtöö korraldamine

- 1) Õpilaste teadmiste kaardistamiseks viiakse läbi riiklikke tasemetöid.
- 2) Koolisisene komplekstöö ja üleminekueksam korraldatakse õppenõukogu otsusega I, II ja III kooliastme õpilastele kooli üldtööplaani alusel. Üleminekueksami tulemus kantakse õpilase klassitunnistusele punktidenä. Maakondlikul olümpiaadil kooli edukalt esindanud õpilase võib üleminekueksami sooritamise eest vabastada aineõpetaja esildise põhjal.
- 3) Komplekstöö ja üleminekueksami sooritamine ei ole klassi lõpetamise tingimuseks.
- 4) III kooliastmes sooritavad õpilased läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö, mis võib olla kirjalik, suuline või praktiline. Loovtöö teema kantakse klassitunnistusele ja põhikooli hinnetelehele. Loovtöö hindamine toimub vastavalt loovtööde korraldamise juhendile.

§ 8. Kokkuvõttev hindamine

- 1) Kokkuvõttev hindamine on hinnete koondamine trimestrite hinneteks ning nende koondamine aastahinneteks.
- 2) Kui õppeperioodi keskel on õppeaine trimestrihinne (või hinnang) jäänud andmata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, hinnatakse aastahinde või -hinnangu väljapanekul vastaval perioodil omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele „nõrk” (või antakse tulemustele samaväärne sõnaline hinnang).
- 3) Õpilasele, kelle trimestrihinne on „puudulik” või „nõrk”, kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata, määratakse tugimeede, et aidata tal omandada nõutavad teadmised ja oskused.
- 4) Õppeainete kokkuvõtavad trimestrite ja aastahinded kantakse e-kooli ja klassitunnistusele.
- 5) Õppeaine aastahinne pannakse välja õppeperioodi lõpus.
- 6) Õpilase koolist lahkumisel teiseks aastaks õppeaasta kokkuvõtavad hindad viiepallisüsteemi.
- 7) 9. klassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, v.a õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

III. KÄITUMISE HINDAMINE

§ 9. Käitumise hindamine

- (1) Õpilase käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis.

- (2) Käitumishindega "eeskujulik" hinnatakse õpilast, kellele üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine on harjumuspärane igas olukorras, kes täidab kooli kodukorra nõudeid eeskujulikult ja järjepidevalt.
- (3) Käitumishindega „hea" hinnatakse õpilast, kes järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ja täidab kooli kodukorra nõudeid.
- (4) Käitumishindega „rahuldav" hinnatakse õpilast, kes üldiselt järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ja täidab kooli kodukorra nõudeid, kuid kellel on esinenud eksimusi, mistõttu ta vajab pedagoogide ja lastevanemate tähelepanu ning suunamist.
- (5) Käitumishindega „mitterahuldav" hinnatakse õpilast, kes ei täida kooli kodukorra nõudeid ega järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme. Õpilase käitumise võib hinnata „mitterahuldavaks" ka korduva põhjuseta puudumiste korral või üksiku õigusvastase teo või ebakõlbelise käitumise eest.
- (6) Käitumist hindab klassijuhataja koostöös aineõpetajatega.
- (7) Trimestri lõpus lisab klassijuhataja koostöös aineõpetajaga eKooli iga õpilase käitumise hinde.
- (8) Põhikooliõpilase käitumist hinnatakse igal trimestril.
- (9) Käitumishinne märgitakse e-kooli, klassitunnistusele ja õpilasraamatusse.

IV. HINDE VAIDLUSTAMINE JA VAIDLUSKÜSIMUSTE LAHENDAMINE

§ 10. Hinde ja kokkuvõtva hinnangu vaidlustamine

- 1) Õpilasel ja (lapsevanemal) tema seaduslikul esindajal on õigus kokkuvõtvaid hindeid vaidlustada.

§ 11. Vaidlusküsimuse lahendamine

- 1) Õpilase hindamisel koolis tekkinud eriarvamusi ja vaidlusküsimusi lahendavad õpilase või lapsevanema ettepanekul aineõpetaja, klassijuhataja, vajadusel õppejuht ja/või koolijuht.
- 2) Hinde pannud õpetaja on kohustatud selgitama hindamise põhimõtteid, korda ja hindekriteeriume ning põhjendama hinde õigsust ja nõuetele vastavust.
- 3) Kui õpilane või lapsevanem ei ole kooli juhtkonna või õppenõukogu otsusega nõus, võib ta pöörduda kooli õppe- ja kasvatustegevuse üle riiklikku järelevalvet teostava ametniku poole viie tööpäeva jooksul arvates otsusest teadasaamisest.

V. ÕPILASE JÄRGMISSE KLASSI ÜLEVIIMINE, TÄIENDAVALE ÕPPETÖÖLE JA KLASSIKURSUST KORDAMA JÄTMINE

§ 12. Õpilase järgmisse klassi üleviimise, täiendavale õppetööle või klassikursust kordama jätmise otsustamine

- 1) Kokkuvõtivate hinnete alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetöele või klassikursust kordama. Õpilaste järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse pärast viimast õppeperioodi.
- 2) Põhikooli 1.-8. klassi õpilane viiakse üle järgmisse klassi, kui tema aastahinne on kas „rahuldav“, „hea“ või „väga hea“.
- 3) Õpilane, kelle käitumise aastahinne on „mitterahuldav“, viiakse üle järgmisse klassi, kui ta õppeedukus on vähemalt kõigis õppeainetes kas „rahuldav“, „hea“ või „väga hea“.
- 4) Kõik „Toimetuleku riikliku õppekava“ järgi õppivad õpilased viiakse üle järgmisse klassi.
- 5) Kui õpilasele koostatud individuaalses õppekavas on õpilasele sätestatud õppeaja kohta eritingimus, lähtutakse järgmisse klassi üleviimisel sellest tingimusest.
- 6) Õpilane jäetakse täiendavale õppetöele õppeainetes, milles tulenevalt trimestrite hinnetest või hinnangutest tuleks välja panna aastahinne „puudulik“ või „nõrk“ või samaväärne sõnaline hinnang.
- 7) Täiendavale õppetöele jätmise otsustab õppenõukogu pärast viimast trimestrit.
- 8) Täiendava õppetöö alguseks koostab aineõpetaja õpilasele töökava, kus märgitakse ära õppetundide aeg, käsitletav teema ja materjal ning hindamine (millal, mida ja kuidas hinnatakse). Õpilast ja tema seaduslikku esindajat (lapsevanemat) teavitatakse e-kooli kaudu.
- 9) Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetul juhendamisel õppeülesandeid, et omandada õppekavaga nõutavad teadmised ja oskused. Täiendava õppetöö tulemusi kontrollitakse ja hinnatakse. Hinne kantakse e-kooli. Täiendav õppetöö viiakse läbi pärast viimast trimestrit.
- 10) Aastahinne või -hinnang pannakse välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.
- 11) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama või viia järgmisesse klassi edasi, kui õpilasel on kolmes või enamas õppeaines aastahinne „puudulik“ või „nõrk“ või samaväärne sõnaline hinnang, täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugimeetmeid. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja. Õppenõukogu otsuses peavad olema esile toodud kaalutlused, miks jäetakse õpilane klassikursust kordama või viiakse edasi.
- 12) Põhikooli lihtsustatud õppekavalt üleminekul, samuti välisriigist tulnud õpilase üleminekul põhikooli riiklikule õppekavale otsustab kool õpilase teadmiste ja oskuste taseme järgi õpilasele individuaalse õppekava rakendamise vajaduse ning selle, millises klassis ta õpinguid jätkab.

LISA 1

Hindamise korraldus distantsõppe perioodil

1. Õpetaja lisab esitatud töödele eKooli või teistesse kokkulepitud keskkondadesse (Opiq vm) tagasiside kuni seitsme tööpäeva jooksul.
2. Distantsõppe perioodil hinnatakse õpitulemusi kunstõpetuses, tööõpetuses, muusikas ja kehalises kasvatuses **A** (arvestatud) või **MA** (mittearvestatud) ning lisatakse vajadusel sõnaline tagasiside.
3. Teistes õppeainetes hinnatakse 2. - 9. klassi õpilasi numbriliselt „5” „4” „3” „2” „1”, lisades vajadusel sõnalise tagasiside (näiteks mis õnnestus hästi, millised olid vead ja millest need võivad olla tingitud ja mida teha selleks, et tehtud vigu parandada ja õpitavast paremini aru saada).
4. 1. klassi õpilasi hindab õpetaja distantsõppeperioodil sõnalise tagasisidega (**SH**).
5. Trimestrihinde lisamisel annab õpetaja vajadusel tagasiside õpilase hoolsusele. Õpilase käitumisele eraldi hinnangut ei anta.